

**Trenčiansky samosprávny kraj
Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom pre ROP
K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín**

Najčastejšie nedostatky vo verejnom obstarávaní týkajúce sa hlavne podlimitných a podprahových zákaziek

Problematiku verejných obstarávaní z pohľadu žiadateľov/prijímateľov popisuje Príručka pre žiadateľa/prijímateľa v rámci ROP v časti 5.2.

Riadiaci orgán pre ROP na základe overenia verejných obstarávaní v prípade približne 500 žiadostí o NFP v programovom období 2007-2013, ďalej na základe skúseností zo skráteného programového obdobia 2004-2006 a na základe skúseností zo spolupráce s Úradom pre verejné obstarávanie vypracoval zoznam najčastejšie sa vyskytujúcich nedostatkov zistených pri overovaní podkladov z verejných obstarávaní, ktoré predkladajú žiadatelia v rámci ROP.

Riadiaci orgán pre ROP vykonáva overovanie procesu verejného obstarávania realizovaného zo strany žiadateľov ako povinnosť, ktorá mu vyplýva z legislatívy Európskeho spoločenstva pre oblasť štrukturálnych fondov, predovšetkým z Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 a aj z predpisov na národnej úrovni (napr. Systém riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu a Systém finančného riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu). Dokumentácia z verejného obstarávania je predmetom overovaní, kontrol a auditov aj po ukončení realizácie projektu v zmysle zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku.

Nasledovný zoznam nedostatkov bol vypracovaný pre potreby žiadateľov, aby mohli predísť opakovane sa vyskytujúcim nedostatkom.

Najčastejšie nedostatky žiadateľov v procese verejného obstarávania:

- 1.) Nesprávne, resp. neaktuálne určená predpokladaná hodnota zákazky.
- 2.) Trvanie zmluvy (týka sa hlavne stavebných prác) určené v presných dátumoch: napr. od 12. 12. 2009 do 12. 06. 2010. Lepšie je lehotu určiť iba v mesiacoch (neuvádzať dni), pretože nikdy sa nedá s určitosťou zaistiť, že práce sa začnú v presne stanovený deň. Takúto lehotu na plnenie zmluvy treba potom dodržať aj v návrhu zmluvy.
- 3.) Nevhodné rozdelenie predmetu zákazky s cieľom vyhnúť sa určitej metóde verejného obstarávania.
- 4.) Nesprávne určenie zábezpeky nad 5 % predpokladanej hodnoty zákazky.
- 5.) Podmienky účasti:
 - a) Osobné postavenie – pripomíname, že zákon o verejnom obstarávaní bol novelizovaný (v súčasnosti je platný zákon č. 25/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov) a podľa § 26, ods. 1, písm. a) netreba zabudnúť doplniť (ak to tam odborne spôsobilá osoba ešte nedoplnila), že výpis z registra trestov sa predkladaná aj na preukázanie, že uchádzač nebol právoplatne odsúdený za trestný čin zosnovania, založenia alebo podpory teroristickej skupiny.
 - b) Finančné a ekonomické postavenie – nemalo by sa požadovať poistenie zodpovednosti za škodu, pretože sa diskriminujú účastníci, ktorí nevyhrajú a kvôli takejto zákazke sa dali poistiť. Poistenie zodpovednosti za škodu sa môže vyžadovať iba od úspešného uchádzača pred uzavretím zmluvy.
 - Často presahovaný max. požadovaný ročný obrat. Požadovaný ročný obrat by nemal presahovať trojnásobok predpokladanej hodnoty verejného obstarávania. Treba však zároveň zohľadniť aj predpokladaný čas plnenia zmluvy, takže v konečnom dôsledku by sa požadovaný ročný obrat mal vypočítavať podľa tohto vzorca: (predpokladaná hodnota zákazky / počet predpokladaných mesiacov na plnenie zmluvy) x 3 (optimálny trojnásobok) x 12 (ako dvanásť mesiacov v roku), keďže ide o požadovaný ročný obrat.
 - c) Technická a odborná spôsobilosť – ak sa požadujú referencie, mali by to byť referencie za posledných 5 rokov a nie za kratšie obdobie, aby nebol nikto diskriminovaný.

Trenčiansky samosprávny kraj
Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom pre ROP
K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín

- Ďalším častým nedostatkom je požadovanie počtu zamestnancov záujemcu/uchádzača. Je to považované za diskriminačné vzhľadom na to, že tí záujemcovia/uchádzači, ktorí majú k dispozícii pracovníkov na živnosť alebo iný typ pracovného záväzku, sú diskriminovaní, hoci dokážu zabezpečiť rovnaké plnenie ako tí, ktorí majú stálych zamestnancov
 - Požadovanie certifikátu bez možnosti predložiť aj ekvivalent, ktorý je schopný certifikát nahradiť, resp. by sa mali uznávať aj certifikáty týkajúce sa rovnakého predmetu z iných krajín.
 - Požiadavka verejného obstarávateľa, aby uchádzač predložil aj oprávnenie o odbornej spôsobilosti vydaného na základe osobitného predpisu – odborná spôsobilosť na vybrané činnosti vo výstavbe podľa zák. č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov a zák. č. 138/1992 Zb. o autorizovaných stavebných inžinieroch v znení neskorších predpisov – s odborným zameraním na pozemné stavby. Musí byť umožnené nahradiť takýto požadovaný doklad ekvivalentom.
 - Požiadavka verejného obstarávateľa o povinnosti vlastníť stroje a zariadenia na zabezpečenie stavebných prác. Nie je možné požadovať vlastníctvo týchto zariadení od záujemcu/uchádzača, vhodnejšie je vyžadovať iba disponibilitu týchto zariadení.
- 6.) Nevhodné výberové kritériá v užšej súťaži na obmedzenie počtu záujemcov, ktorí budú vyzvaní na predloženie ponuky. Treba brať do úvahy, že by mali byť vybratí tí záujemcovia, ktorí majú čo najlepšie a najväčšie skúsenosti so zákazkami podobného charakteru, t. j. podobný predmet plnenia zákazky, v podobnej hodnote, ako je stanovená predpokladaná hodnota zákazky.
 - 7.) Ďalším nedostatkom, ktorého sa verejní obstarávatelia dopúšťajú, býva nesprávne určenie lehoty na predkladanie dokladov preukazujúcich splnenie podmienok účasti. Lehota by sa podľa nariadenia Rady EHS č. 1182/71 z 3. júna 1971 mala začať počítať až odo dňa nasledujúceho po dni odoslania.
 - 8.) V dokumentácii k verejnému obstarávaniu často chýba preukázanie odborného vzdelania alebo odbornej praxi členov komisie, ktorí by takéto vzdelanie, resp. prax mali mať podľa § 40, ods.1. zákona 25/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákona“).
 - 9.) V dokumentáciách doručovaných na akceptáciu verejného obstarávania Riadiacemu orgánu pre ROP sa často nachádzajú doručky týkajúce sa zasielaných dokladov. Vhodnejšie je však zasielať buď strany z knihy odoslanej pošty, alebo podacie lístky. Len tak sa dá správne skontrolovať, či boli dodržané lehoty (napr. na predkladanie ponúk – od zaslania výzvy do lehoty na predkladanie ponúk alebo či bola zápisnica z otvárania ponúk zaslaná do 5 dní odo dňa otvárania ponúk).
 - 10.) Stáva sa, že niektoré doklady, ktoré by mali byť súčasťou splnenia podmienok účasti a boli vyhodnotené, absentujú, hoci záujemca bol vyhodnotený, že splnil všetky podmienky účasti.
 - 11.) Nesprávne vyhodnotenie splnenia podmienok účasti. V prípade, že si v užšej súťaži verejný obstarávateľ určí kritériá na základe ktorých obmedzí počet záujemcov, mal by podľa týchto kritérií aj postupovať. Často sa stáva, že pri vyhodnotení ponúk sa nevhodne posúdia jednotlivé referencie a berú sa do úvahy aj také referencie, ktorým chýbajú niektoré z náležitostí, ktoré verejný obstarávateľ požadoval v oznámení o vyhlásení verejného obstarávania.
 - 12.) Čestné vyhlásenia členov komisie podľa § 40, ods. 4 zákona bývajú podpísané ešte pred uplynutím lehoty na predkladanie ponúk, čo je nesprávne; člen komisie totiž nemôže konštatovať napríklad to, že ani jeden z uchádzačov nie je jemu blízka osoba, keď ešte nemuseli predložiť ponuku všetci uchádzači, ktorí ju majú v úmysle ponuku predložiť.
 - 13.) Chýba čestné vyhlásenie odborne spôsobilej osoby, ktorá sa podieľa na tvorbe súťažných podkladov podľa § 34, ods. 10. zákona
 - 14.) Ak je súčasťou dokumentácie aj výkaz výmer, ktorý majú uchádzači oceniť, a sú v ňom uvedené výrobky, materiály alebo tovary konkrétnej značky, je potrebné, aby verejný obstarávateľ zároveň umožnil predkladať aj ekvivalenty inej značky v rovnakej alebo vyššej kvalite.

**Trenčiansky samosprávny kraj
Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom pre ROP
K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín**

- 15.) V návrhu zmluvy o dielo býva niekedy nesprávne upravená platnosť zmluvy o dielo: „Zmluva nadobúda platnosť v deň podpisu zmluvy o poskytnutí NFP“, čo je však nesprávne, lebo zo zákona zmluva nadobúda platnosť v deň podpisu, meniť a upravovať sa môže iba účinnosť zmluvy.
- 16.) Stáva sa, že oznámenie o výsledku do vestníka Úradu pre verejné obstarávanie nebýva zaslané do 14 dní odo dňa podpisu zmluvy, ako aj informácia o uzavretí zmluvy (podprahová zákazka).
- 17.) V prípade, že verejný obstarávateľ postupuje podprahovou metódou verejného obstarávania, treba preukázať zverejnenie na internetovej stránke verejného obstarávateľa formou tzv. print screenu.
- 18.) V prípade, že verejný obstarávateľ postupuje podprahovou metódou verejného obstarávania, býva nesprávne uvádzaná lehota na vysvetľovanie súťažných podkladov. Podľa zákona 25/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov môže záujemca požiadať o vysvetlenie najneskôr 6 pracovných dní pred uplynutím lehoty na predkladanie ponúk a verejný obstarávateľ by mal podať vysvetlenie najneskôr do 3 pracovných dní od doručenia žiadosti o vysvetlenie.
- 19.) V prípade, že sa verejný obstarávateľ rozhodne postupovať podprahovou metódou verejného obstarávania, mal by výzvy uchádzačom zaslať až deň nasledujúci po dni, keď bola výzva zverejnená na internetovej stránke obce.
- 20.) Fotokópie k dokumentácii verejného obstarávania zaslané na Riadiaci orgán pre ROP často nie sú overené.
- 21.) V zákazkách s nízkou hodnotou nie je často preukázané dodržiavanie transparentnosti a rovnakého zaobchádzania s uchádzačmi.

Riadiaci orgán pre ROP odporúča žiadateľom, aby sa dôkladne oboznámili s časťou 5.2 Príručky pre žiadateľa/prijímateľa v rámci Regionálneho operačného programu 2007-2013 týkajúcej sa procesu verejného obstarávania.

Ďalšie nedostatky pri kontrole verejného obstarávania zistené na odbore SO/RO pre ROP TSK

1. Stručný opis zákazky uvedený v oznámení o vyhlásení VO, súťažných podkladoch nie je v súlade so zoznamom stavebných objektov uvedených v žiadosti o NFP.
2. Hlavné podmienky financovania a platobné dojednania alebo odkaz na príslušné ustanovenia, ktorými sa riadia nie sú totožné s projektom/programom financovaným z EU. Údaje čo sa týkajú podmienok financovania by mali byť zhodné a mal by byť uvedený názov programu tj. Regionálny operačný program, opatrenie 4.1a Regenerácia sídiel.
3. V oznámení o vyhlásení verejného obstarávania v časti „ďalšie informácie“ nie sú uvedené zhodné informácie, ktoré sú uvedené v predchádzajúcich bodoch a týkajú sa tej istej veci.
4. Pokiaľ verejný obstarávateľ určuje termín platnosti dokladov, mal by rozlišovať aký postup verejného obstarávania používa. Platnosť dokladov starších ako tri mesiace ku dňu predkladania ponúk (verejná súťaž) resp. platnosť dokladov starších ako tri mesiace ku dňu predkladania žiadosti o účasť (užšia súťaž).
5. V súťažných podkladoch nie je jasne stanovený obsah ponuky a poradie dokladov v ponuke. Pri stanovení podmienok obsahu ponuky nie je vhodné uvádzať odkazy na ďalšie body. Vhodnejšie je presne formulovať aký doklad sa od záujemcu vyžaduje.
6. Nesprávne sa uvádza sídlo resp. miesto podnikania uchádzačov, často sú uvedené v zápisniciach, listoch a inej dokumentácie VO kontaktné adresy uchádzača. Podľa zákona č.25/2006 Z.z. v znení neskorších predpisov sa pri verejnom obstarávaní u uchádzačov - záujemcov uvádza sídlo resp. miesto podnikania uchádzačov.
7. Doklady predkladané na overenie verejného obstarávania neobsahujú CD s výkazom výmer resp. CD sú bez údajov

Trenčiansky samosprávny kraj
Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom pre ROP
K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín

8. V zápisnici z vyhodnotenia je dôvod vylúčenia zaznamenaný nevhodnou formuláciou, ktorá jednoznačne nevystihuje dôvod vylúčenia.
9. Dôvod vylúčenia uvedený v zápisnici z vyhodnotenia nie je totožný s dôvodom vylúčenia uvedeným v oznamovacom liste . V oboch dokumentoch je potrebné uvádzať dôvody totožné.
10. Nedostatkom často bývajú aj dátumy na listoch (napr. oznámenie o výsledku VO), ktoré sú písané skôr ako je dátum ukončenia komisie.
11. Vo výzve na predloženie ponuky, chýba miesto prevzatia súťažných podkladov.
12. V zápisnici z vyhodnotenia splnenia podmienok účasti, otvárania ponúk a vyhodnotenia ponúk, nie sú zaznamenané formálne nedostatky, ktoré sa vyskytujú v jednotlivých predložených dokumentoch ponuky predloženej uchádzačom.
13. Na preukázanie splnenia podmienok poskytnutia pomoci je potrebné predložiť na overenie aj dokumentáciu verejného obstarávania pre podporné aktivity t.j. výber zhotoviteľa – externý manažment, technická projektová dokumentácia, verejné obstarávanie.

Spracované z podkladov RO pre ROP ako aj z
vlastných podkladov SO/RO pre ROP TSK

Dátum: 29.Januára 2010